

КОРОТКА ІСТОРИЧНА ДОВІДКА

Історія краю розпочинається з кам'яного віку. На території краю археологами були віднайдені залишки неолітичних поселень.

У IV-III тисячолітті до н.е. територія Кіровоградщини входила до регіону розповсюдження Трипільської культури, а також супутніх їй середньостогівської, ямної та катакомбної культур.

У I тисячолітті до н.е. на території області кочували скіфські племена, а також жили племена чорноліської культури, що вели осілий спосіб життя.

На початку нашої ери Кіровоградщина належала до ареалу формування слов'янських племен. У III-IV столітті тут жили племена черняхівської культури та кочували сармати, гуни, авари, болгари.

У V-VIII столітті на території області проживали племена уличів, які після тривалої війни з першими руськими князями змушені були переселитися до межиріччя Дністра та Пруту.

У IX-XIII столітті територія майбутньої Кіровоградської області стала пристанищем печенігів, а згодом половців - нових кочових племен, що прийшли з приволзьких та північнокавказьких степів.

З 1240-х до 1362 року територія нашого краю входила до володінь Золотої Орди нащадків Бату-хана. У 1362 році на території краю відбулася Синьоводська битва, що стала початком переходу цих земель під владу Великого Князівства Литовського.

У XV-XVII столітті майбутня Кіровоградщина належала до території козацьких вольностей і стала частиною земель, на яких відбувався процес формування українського козацтва. Згодом край вважався частиною земель Війська Запорозького.

У 1752 році було адміністративно засновано Нову Сербію, а у 1754 році - фортецю святої Єлисавети, що згодом з форштадтами стала м. Єлисаветградом. Спочатку місто відносять до Новоросійського генерал-губернаторства, пізніше воно стає повітовим центром Миколаївської, потім Херсонської губернії.

З відміною військових поселень в середині XIX століття місто перетворюється на торгівельний осередок. У останній чверті XIX століття розвитку набувають промислові підприємства, найбільшим підприємством сільського машинобудування був завод Ельворті (майбутня "Червона Зірка").

У цей період місто перетворюється на визначний осередок середньої освіти, як класичної, так і реальної, а також культури, зокрема театрального мистецтва.

У 1882 році Марко Кропивницький створив у місті професійну українську театральну групу.

В епоху Української Національної революції уродженець міста Володимир Винниченко став головою першого уряду новітньої Української держави, згодом - одним із керівників Директорії, що очолювала повстання проти гетьмана Скоропадського і німецьких окупантів. Зразки справжнього героїзму виявили під час боротьби за незалежність герої Канізького повстання та Холодноярської республіки.

У подальшій історії краю відбувалися складні процеси становлення соціалістичної економіки.

Область посідала одне з провідних місць в Україні за рівнем сільськогосподарського виробництва. Підприємства області здійснювали виробництво будівельних матеріалів, меблів, взуття; видобували буре вугілля, графіт та каолінові глини.

Розвиток сільського господарства призвів до виникнення виробництва сільськогосподарських машин.

Суворим випробуванням стали роки Другої світової війни. Кіровоградщина втратила 92,9 тис. осіб, в оборонних та наступальних боях загинуло 152,2 тис. осіб. Більше 400 визволителів області удостоєні звання Героя Радянського Союзу.

Кіровоградщина – регіон з потужними можливостями для розвитку міжнародного співробітництва.

На міжрегіональному рівні область співпрацює з Могильовською областю Республіки Білорусь, Нижньосілезьким воєводством Республіки Польща, Федеральною землею Штирія Республіки Австрія, Муніципальною палатою міста Брага Португальської Республіки, Нітрянським самоврядним краєм Словацької Республіки, м. Інчхон Республіки Корея, м. Суючжоу та провінцією Цзянсу Китайської Народної Республіки.

Налагоджена взаємовигідна співпраця області з дипломатичними установами іноземних держав, акредитованих в Україні та українськими за кордоном.

Кіровоградщина плідно співпрацює з міжнародними інституціями, що знаходяться в Україні, зокрема і Європейського Союзу.

Щороку на Кіровоградщині відзначається День Європи в Україні, що надає змогу жителям області наочно переконатися у тому, що українське та європейське суспільство тісно пов'язане між собою не лише географічно, а й у історичному та духовному сенсі.

За роки незалежності України в області введено в дію низку нових сучасних підприємств реального сектору економіки.

Так, протягом останніх десяти років збудовано та введено в експлуатацію нові сучасні підприємства, такі як олієекстракційні заводи підприємств "ГрадОлія", ТОВ "Гідросенд", комплекс по переробці насіння соняшнику ТОВ "Агропродукт", нові потужності ПП "Віктор і К" (ТМ "Королівський смак"), сучасні підприємства ПрАТ "Металит", ТОВ "Метсервісгруп", ТОВ ВКФ "Велта", ТОВ "ПІНОПЛАСТ ЦЕНТР", потужний Світловодський річковий термінал, ряд сучасних елеваторів, овочесховищ, тваринницьких комплексів.

Станом на 01 січня 2021 року в області збудовано 54 сонячні

е

л

е 3 2013 року в області щорічно проводиться Міжнародна агропромислова виставка із польовою демонстрацією техніки і технологій "АгроЕкспо", яка у 2016 році – отримала статус міжнародної виставки і є найбільшою виставкою в Україні. У 2020 році її площі склали 25 тис.м.кв, участь взяли – понад 450 компаній із різних регіонів України та іноземних країн, її відвідало – понад 42 тис. осіб відвідувачів. У рамках виставки проводиться Покровський ярмарок.

а В обласному центрі працює ряд навчальних закладів різних ступенів акредитації, серед них виділяються Центральньоукраїнський державний педагогічний університет ім. В.Винниченка, Центральньоукраїнський національний технічний університет, Льотна академія Національного авіаційного університету.

В області функціонує широка мережа закладів культури.

Зкладами культури і мистецтва обласного значення є: Кіровоградський академічний обласний український музично-драматичний театр ім.М.Л.Кропивницького, Кіровоградський академічний обласний театр ляльок, Кіровоградська обласна філармонія, Кіровоградський обласний художній музей, Кіровоградська обласна універсальна наукова бібліотека ім.Д.І.Чижевського, Кіровоградський обласний краєзнавчий музей, інші.

В області діють 5 центрів культур національних меншин: Центр розвитку національних культур "Єдина родина"; "Центр українсько-болгарської дружби"; Кіровоградський обласний благодійний общинний єврейський Центр "Хесед Шломо"; Кіровоградський Центр польської культури; Кіровоградський обласний німецький культурний центр "Розвиток".

Розроблено та діє 215 екскурсійно-туристичних маршрутів та стежок культурно-пізнавального, спортивно-оздоровчого, етнографічного (фестивального, подієвого) та інших видів туризму.

Створено умови для розвитку сільського зеленого туризму, а саме: на території області діє 46 гостинних осель.

Проведено роботу щодо визначення основних туристичних магнітів Кіровоградської області, на основі яких розроблено туристичні продукти та тури вихідного дня.

Основні туристичні об'єкти:

Музей ракетних військ стратегічного призначення (с.мт.Побузьке, Голованівська селищна рада, Голованівський район);

Дендрологічний парк «Веселі Боковеньки» ім. М.Л.Давидова (Долинська міська рада, Кропивницький район);

Парк-готель "Скіфія" (с.Воронівка, Новоукраїнський район);

Комплекс об'єктів Приютівської ОТГ Олександрійського району (Парк, Велика і Мала скелі, Морозівський розріз);

Архітектурний ансамбль історичного центру міста (вул. Дворцова, м. Кропивницький) та Кіровоградський академічний обласний український музично-драматичний театр ім. М.Л. Кропивницького;

Комплекс об'єктів Світловодщини (Кременчуцька ГЕС, Яхт-клуб "Кристал", Блакитне озеро);

Заповідник-музей І.К. Тобілевича (Карпенка-Карого) "Хутір Надія" (с. Миколаївка, Кропивницький район);

Гідрологічна пам'ятка природи "Каскади" (с.Злинка, Новоукраїнський район);

Ландшафтний заказник загальнодержавного значення "Монастирище" (біля с. Завтурове, Кропивницький район);

Туристично-розважальний комплекс "Хутір "Козацька долина" (с.Карбівка, Новоукраїнський район);

Дендропарк (під час цвітіння тюльпанів), (м.Кропивницький).

29 музеїв збирають та шанобливо зберігають артефакти про минуле та сьогодення краю.

Для розвитку музейної справи та туризму області створено філію Кіровоградського обласного краєзнавчого музею – Історико-меморіальний заповідник "Чорний Ворон".

В області налічується понад 5,6 тис. пам'яток культурної спадщини

Під час британсько-українських археологічних досліджень виявлено пам'ятку археології - Небелівський храм доби Трипілля, старший за Єгипетські піраміди в Гізі. Давня культова споруда буде відтворена графічно та відображена автентичними елементами архітектури та декорування. Унікальна новітня, сучасна експозиція, розроблені та адаптовані нові туристичні маршрути створять умови для функціонування зазначеного об'єкту як одного з найпривабливіших туристичних магнітів області.